

INTERJÚ

drogkutató
intézet

MIT TEGYEK, HA FÜGGŐ A GYERMEKEM?

EGY FELÉPÜLŐ FÜGGŐ ÉDESANYJA ÉS TOMCSÁNYI EDIT TÜNDE

Korábbi videós interjúnk szereplőjének, Bajai Attilának édesanyja és a DÓHSZK Család- és Gyermeekjóléti Járási Szolgáltatási Szakmai Egység esetmenedzsere

Ehavi lapszámunkat az édesanyáknak és a gyermekeinek szenteltük. Megkérdeztük a weboldalunkon megtekinthető Drognapló sorozatunk egyik szereplőjét, Bajai Attilát, hogy édesanyja vállalna-e egy interjút, amiben megkérdezzük, hogyan élte meg fia függőségét, észrevette-e a szerhasználatra utaló jeleket, hogyan segítette fiát a leszokáshoz vezető folyamat során és, hogy mi tartotta benne a lelket ebben a nehéz szituációban.

Észrevehető volt bármi változás Attila viselkedésében, személyiségében a szerhasználati időszak előtthöz képest?

Igen, volt változás abban az időszakban. Zárkózottabbá, kedvetlenebbé vált. Feladatait kielégítően elvégezte, de motiváltsága eltűnt. Jóhangulatú, tartalmas, meghitt beszélgetéseink egyre ritkábbak lettek.

Mint édesanya, mivel magyarázta ezt a változást?

Több változás is volt ezt megelőzően és közben is Attila életében. Hetedik osztály második félévében iskolát váltottunk, majd nyolcadikban, év vége előtt újra. Ezután a középiskola a régi iskolája lett. Először úgy tűnt rendeződik a helyzet, hiszen újra több időt tölthettünk együtt. Ezután a zenélés került a

középpontba, Attilára jellemző módon mindent beleadva. Az iskolában megfelelően teljesített, okos gyermek lévén, a szerhasználat tüneteit jól leplezte. Természetes volt számára, hogy idősebb barátai voltak, lettek. Eleinte a nővére révén, majd a zenélés hozta az új barátokat. Két ilyen zenésztárral kapcsolatban voltak fenntartásaim, ezeket el is mondtam Attilának. Határozottan megvédte őket és visszautasította a próbálkozásaimat.

Milyen gondolatok, érzések fogalmazódtak meg Önben, mikor elolvasta a levelet, amiben a fia barátja leírta, hogy Attila függő?

Kudarcot vallottam, mint anya, és mint pedagógus. Ezek voltak az első gondolataim. Azután autóba ültem és az akkori bizalmasomhoz-kolléganőmhöz fordultam, vele osztottam meg ezt a leleplező/sokkoló hírt. Vele újraolvastam, -értelmezve már kicsit higgadtabban, átértékeltem az első gondolataimat. Így kerülhetett sor arra az őszinte beszélgetésre Attilával, amire aztán felépítettük az egész problémamegoldó stratégiát.

Mi adott erőt ahhoz, hogy a probléma megoldásába ilyen elszántan belevágjanak? Kik voltak, akik segítettek ebben a nehéz időszakban?

Őszinte, mély szeretetteljes kapcsolat volt közöttünk. Ezt mindenképpen meg akartam őrizni és meggyőződésem, hogy a legtöbbet ez segíthet bármilyen probléma megoldásában. Segítségemre volt a család többi tagja. Főleg Attila testvére.

Mit javasolna más szülőknek, mire figyeljenek a gyereküknél? Mik lehetnek az árulkodó jelek?

Javaslatokat nehéz megfogalmazni. A bizalom nagyon fontos a szülő-gyermek kapcsolatban. A szorosabb ellenőrzés, mikor kell, hogy életbe lépjen, azt nagyon nehéz eltalálni. A gyanakvás (tőlem nagyon távol áll) hamarabb eredményre vezethet, de ehhez olyan személyiségnek kell lenni. Az

árulkodó jelek lehetnek a zárkózottság, titkolózás a változó kedélyállapot.

Tomcsányi Edit a DÓHSZK Család- és Gyermejköléti Járási Szolgáltatási Szakmai Egység esetmenedzserét pedig a témával kapcsolatban arról kérdeztük, hogy kihez fordulhatnak segítségért a függőségi problémákkal küzdő gyermekek szülei és, hogy milyen lehetőségeik vannak.

Milyen beavatkozási lehetőségei vannak egy szülőnek, ha látja, hogy gyermeke rossz társaságba kerül?

Elsősorban ha a szülőnek jó a kapcsolata a gyermekkel, úgy egy jó beszélgetés elengedhetetlen. „Úgy látom, mostanában problémákkal küzdesz. Tudok valamiben segíteni? Látom, új barátaid vannak, mesélsz róluk, hol ismerted meg őket?”

Ne tűnjön kikérdezésnek, zaklatásnak, inkább egy kötetlen beszélgetésnek, lehet ez bevásárláskor, vagy autómosáskor. Lényeg az, hogy a fiatal érezze, hogy a szülő rá figyel, mindent fontosnak fogad el, amit mond.

Amennyiben a beszélgetés után is fennáll a rossz társaság veszélye, úgy a velük töltött időt más tevékenységgel váltanám ki. Legyen az sport – és itt elsősorban csapatsportra gondolok pl. foci, kosárlabda, kézilabda. A fizikai megterhelésnek stresszoldó hatását már rég felismerték, csökkenti a depressziót, az elmagányosodást és az elért sikerek motiválhatják a gyermeket.

Vagy ami régebben érdekelte a gyermeket, például színi tanoda, vagy rajzolás, festészet, ami egyfajta önkifejezés, kommunikáció a világ felé, vagy egy magasabb szintű informatikai tanfolyam: „Látod, apád nem boldogul a számítógéppel, megmutathatnád neki?”

Kitől kérhetnek segítséget?

Sajnos az a baj, hogy sok család a problémákat szégyelli, így már, csak akkor fordul szakemberhez, amikor bekövetkezik a baj és legyünk őszinték, sokan nem is tudják hova forduljanak, pedig a gyermeket sok szakember veszi körül. Beszélhet az osztályfőnökkel, hogy lát-e változást a gyermek viselkedésében, még ha a tanulmányi eredménye nem is romlott. Ha romlott, akkor pedig megkérdezheti, hogy miben látja a problémát. Nem csak az lehet probléma, ha a gyermek nem tanul.

A következő lépés a családsegítő szolgálat, ahol a családsegítők, az esetenedzserek a beszélgetés alapján több információhoz jutva tudnak segíteni a megoldásban.

Ezen felül meg lehet keresni az adott problémával foglalkozó alapítványokat.

Milyen hozzáállás a legcélravezetőbb, ha segíteni akarják a gyermeket?

A legcélravezetőbb a konstruktív és megoldáskereső hozzáállás. Saját példamutatással, a jó kapcsolat kialakításával, az egészséges életmód folytatásával kell elérni, hogy a gyerekeknél ne legyen „menő”, vagy „trendi” a drogot kipróbálni.

Mennyiben szükséges egy szakembernek a család többi tagjával is foglalkozni?

Természetes, hogy a családsegítő, esetenedzszer kollégák nem csak a gyermekkel, hanem az egész családdal foglalkoznak. Fel kell tárni az okokat, hogy miért jutott oda a gyermek, hogy rossz társaságba került, hogy úgy gondolta kipróbálja a drogot – egyszer, aztán már többször is. Ha a fiatal otthon nem kapja meg azt a szeretetteljes légkört – a „szeretnek, és fontos vagyok” érzést – akkor olyan társaságot keres, ahol befogadják, odafigyelnek rá, ahol fontosnak érzi magát. Ezért kell az egész családdal foglalkozni, hogy a fiatal

visszataláljon hozzájuk, és a deviáns magatartásával felhagyjon.

Általában milyen lépések megtételét javasolják?

Feltárás, segítő beszélgetés, pszichológus bevonása, drogambulancia, tinirehab.

Milyen tapasztalatai vannak, mint szakember: Mennyire jellemző, hogy a család, mint közeg is tud változtatni?

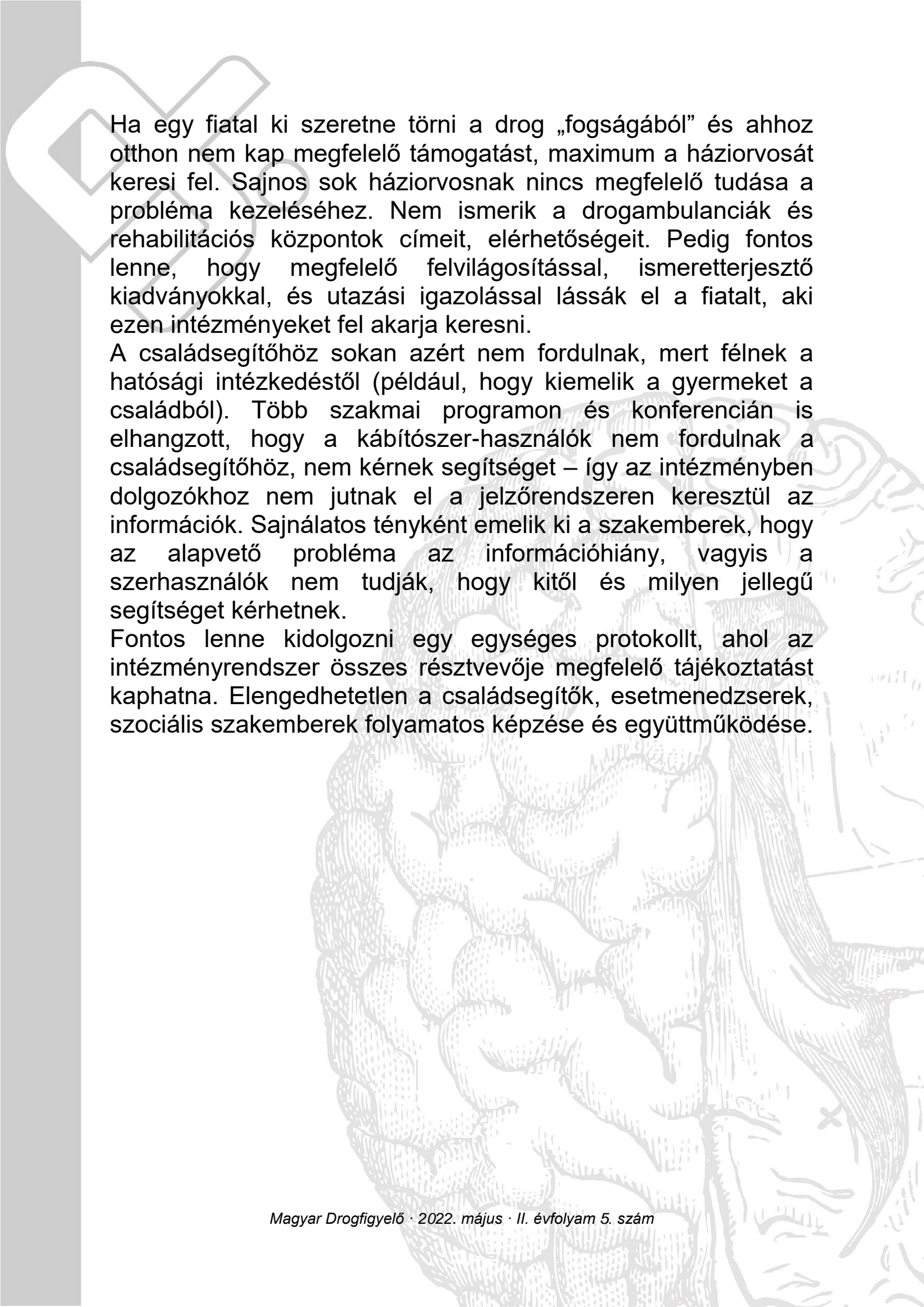
Ha a család nem struccpolitikát folytat, hanem valóban segíteni akar, akkor elsősorban őszinte beszélgetésekre és a bizalom megerősítésre van szükség. A gyermek vagy a fiatal megkönnyebbül, hogyha a titkát feltárhatja. Felajánlhatja a család egy külső szakember (iskolai pszichológus, háziorvos, családsegítő) segítségét, hiszen elismerhetik, hogy ők sem jártasak a témában. Ha a szülőktől vagy az iskolából jön a jelzés, akkor a szakember még könnyebben tud segíteni. A családdal való közös beszélgetéssel, majd külön-külön a családtagokkal. Fontos az információgyűjtés is az iskolában, de el kell érni, hogy az ügy ne kerüljön hatósági szakaszba. Ha a hatóság (gyámhivatal, rendőrség), mint jelzőrendszeri tag „belép” az ügybe, ott már nemcsak a segítség van jelen, de egyfajta hatósági kényszer is.

Könnyebb egy fővárosi vagy egy nagyobb városban élő családdal és fiatallal dolgozni, mert általában egy hátrányos helyzetű és -településen élő drogfüggő még az alapvető egészségügyi és szociális ellátáshoz is nehezen jut, pedig még nagyobb szüksége lenne rá.

Mennyi az esély a gyógyulásra, ha a család együttműködő és mennyi, ha nincs velük partneri kapcsolat?

Ha a család együttműködő, akkor egyértelműen nagyobb, viszont ha nem, akkor kicsi az esély, hogy a fiatal egyedül meg tudja oldani ezt a komoly problémát. Az utóbbi esetben sokkal magasabb a visszaesések száma is.

Milyen nehézségekkel küzdenek jellemzően a segítők?

Ha egy fiatal ki szeretne törni a drog „fogságából” és ahhoz otthon nem kap megfelelő támogatást, maximum a házi orvosát keresi fel. Sajnos sok házi orvosnak nincs megfelelő tudása a probléma kezeléséhez. Nem ismerik a drogambulanciák és rehabilitációs központok címeit, elérhetőségeit. Pedig fontos lenne, hogy megfelelő felvilágosítással, ismeretterjesztő kiadványokkal, és utazási igazolással lássák el a fiatalt, aki ezen intézményeket fel akarja keresni.

A családsegítőhöz sokan azért nem fordulnak, mert félnek a hatósági intézkedéstől (például, hogy kiemelik a gyermeket a családból). Több szakmai programon és konferencián is elhangzott, hogy a kábítószer-használók nem fordulnak a családsegítőhöz, nem kérnek segítséget – így az intézményben dolgozókhöz nem jutnak el a jelzőrendszeren keresztül az információk. Sajnálatos tényként emelik ki a szakemberek, hogy az alapvető probléma az információhiány, vagyis a szerhasználók nem tudják, hogy kitől és milyen jellegű segítséget kérhetnek.

Fontos lenne kidolgozni egy egységes protokollt, ahol az intézményrendszer összes résztvevője megfelelő tájékoztatást kaphatna. Elengedhetetlen a családsegítők, esetmenedzserek, szociális szakemberek folyamatos képzése és együttműködése.